

Θεολογικαὶ ἔρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις

Τί εἶναι Φύσις;

Φύσις εἶναι τὸ σύνολον τῶν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ δράσει οὐσιῶν καὶ νόμων, ἐκδηλουμένων σὲ μορφές καὶ σὲ συνειδήσεις. Τὸ πᾶν, κάθε οὐσία, κάθε μορφή καὶ συνείδησις, οἰασδήποτε ἐξελίξεως καὶ ἂν εἶναι, προῆλθε ἀπὸ τὴν Κοινὴ Μητέρα Φύσι. Αποτελεῖται ἀπὸ τὶς οὐσίες τῆς καὶ συντηρεῖται μὲ αὐτές. Κλείει μέσα του τοὺς σκοποὺς καὶ τὶς δυνάμεις τῆς, μὲ μιὰ λέξι τὴ Νομοτέλεια. Ἐξελίσσεται καὶ μεταμορφοῦται ἀπὸ αὐτὲς τὶς δυνάμεις καὶ τοὺς Νόμους, ποὺ ἔχουν καὶ φέρουν ἀφ' ἑαυτῶν αἱ οὐσίαι τοῦ Παντός, τὸ ὁποῖον πάλιν ἐκδηλοῦται μόνον μὲ τὸν μέγαλο καὶ Παγκόσμιον Νόμον τῆς Γονιμοποιήσεως. Καὶ αὐτὴν τὴν Δύναμιν, ποὺ ἔφερε τὶς οὐσίες τῆς Φύσεως εἰς τὸ εἶναι των, τὴν ἔχουν μέσα των ἀφ' ἑαυτῶν, δυνάμει οἱ ἴδιες οὐσίες, χωρὶς νὰ ἔχουν ἀνάγκην ἄλλης γενεσιουργοῦ αἰτίας. (1 σ.315)

Ἀπὸ ποῦ προῆλθε ὁ Κόσμος καὶ ἡ Φύσις, ποῖαι αἱ Κοσμογονικαὶ ἀρχαί;

Προῆλθαν στὸ εἶναι τους ἀφ' ἑαυτῶν, διὰ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ Κοσμογονικοῦ Ἐρωτος οἱ δύο οὐσίες, ποὺ οἱ Πυθαγόρειοι τὶς καθώριζαν σὰν μεριστὴ καὶ σὰν συνεχόμενη. Οἱ δύο αὐτὲς οὐσίες διὰ τῆς μίξεως ἔφεραν στὸ εἶναι τὸ

μορφικό άτομο, τὸ ὁποῖον μετουσιώθηκε σὲ μιὰ δεδομένη στιγμή σὲ συνειδητὸ ἄτομο. Αὐτὸ ἀποτελεῖ καὶ τὸ βαθύτερο μυστήριο γιὰ τὸν ἀμύητο ἄνθρωπο. Τοῦτο τὸ πνευματικὸ ἄτομο, διὰ μέσου τῶν διαφόρων ὀργανισμῶν τῆς ὄντολογικῆς κλίμακος, ἐκτυλίσσει τὶς λανθάνουσες δυνάμεις του, φθάνει στὴν ἀνθρώπινη μορφή, γιὰ νὰ συνεχίσει τὴν ἐξέλιξί του καὶ τὴν δρᾶσι του σὲ ἀνώτερη τοῦ ἀνθρώπου κατάστασι, τὴν πνευματικὴν. Στὴν κατάστασι αὐτὴ ἐπιτυγχάνεται ἡ τελειώσις του καὶ ἀποκτᾶται ἡ καθαρὰ Γνώσις. (1 σ.380)

**Ἐλέχθη ὅτι ἐκεῖνο ποὺ ἦλθε ἀπὸ τὸ χάος εἰς τὸ
μορφικὸν εἶναι, ἀπὸ τὸ λανθάνον εἰς τὸ εἶναι καὶ εἰς τὸ
ἀενάως γίγνεσθαι, εἶναι οἱ κοσμογονικὲς Οὐσίαις.
Ἄλλὰ τί εἶναι οὐσία;**

Οὐσία εἶναι τὸ ὑπάρχον ἀφ' ἑαυτοῦ, χωρὶς νὰ συνετέλεσε εἰς τοῦτο ἄλλος παράγων. Οὔτε ἡ ὑπαρξίς της νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἄλλην αἰτίαν. Οἱ κοσμογονικὲς ἀρχές, κατὰ τὴν Κοσμοθεωρίαν τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων Σοφῶν, εἶναι δύο: Ἡ ἀτομικὴ ἢ μεριστὴ καὶ ὁ Λόγος ἢ Θεὸς ἢ Παγκόσμιος Ἔρως ἢ συνεχῆς Οὐσία. (2 σ.222)

Τί εἶναι Νόμος;

Νόμος εἶναι ἡ δυναμικὴ, ἡ σταθερὴ καὶ ἡ ἀναλλοίωτη ὠρισμένη ἐκδήλωσις τῆς Οὐσίας, ποὺ δὲν μπορεῖ καὶ νὰ τὴν σταματήσει ἢ νὰ τὴν ἀλλοιώσει ἄλλη δύναμις ἢ Νόμος. Οἱ Νόμοι αὐτοί, λειτουργοῦντες κανονικῶς, συντρέχουν στὴν Ἀρμονίαν τῶν Κόσμων, στὴν ἐκτύλιξιν τῶν δυνάμεων, στὴ μετουσίωσιν, στὴ μεταμόρφωσιν, στὴ θεοποίησιν. Αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς νόμους πρέπει νὰ τοὺς γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ τοὺς ἐκδηλώσῃ, διότι τοὺς φέρει μέσα του δυνάμει, ἀφοῦ ὅπως εἶπαμε σύγκειται καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὶς δύο αὐτὲς κοσμογονικὲς οὐσίαις. Αὐτὲς οἱ οὐσίαις, μετὰ τὸν χρόνον καὶ τὸν ἔρωτα, ἐμίγησαν. Αὐτὲς μορφοποίησαν τὸ ἄτομο τὸ ὑλικὸ καὶ αὐτὲς τὸ μετουσίωσαν σὲ συνειδητὸ Ἐγώ. Τοῦτο τὸ μεγάλο μυστήριο πρέπει νὰ σπουδάσῃ ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ γίνῃ Σοφὸς Μύστης. (2 σ.222)

Ποῖος ὁ σκοπὸς τῆς Φύσεως;

Σκοπὸς τῆς φύσεως εἶναι ἡ δημιουργία συνειδήσεων, τῶν δὲ συνειδήσεων σκοπὸς ἡ ἀποθέωσις. Τοῦτέστιν ἡ αἰωνία γαλήνη καὶ ἡ αἰσθητικὴ ἀντίληψις ὅλων τῶν αἰτίων τῶν φαινομένων τῆς φύσεως. (2 σ.222)

Ἀπὸ ποῦ προέρχεται ὁ ἄνθρωπος;

Οὐσία, μορφή καὶ συνείδησις συνθέτουν τὴν ἁρμονικὴ ἔκφρασι τῆς ὅλης φύσεως ποὺ ἀποτελεῖ τὸ Πᾶν. Ἀπὸ τὸ πᾶν προέρχεται ὁ ἄνθρωπος. Ἀπὸ τὶς οὐσίαις τοῦ παντὸς σύγκειται καὶ τὸ ὅλο εἶναι τοῦ καὶ κλείνει μέσα τοῦ σὲ λανθάνουσα κατάστασι ὅλο τὸ Πᾶν. Γι' αὐτὸ λέγεται καὶ μικρόκοσμος. Μὲ αὐτὲς συντηρεῖται ἡ μορφή τοῦ καὶ τὸ ψυχικὸ τοῦ ἐγὼ καὶ μὲ αὐτὲς ἐξελίσσεται, μεταμορφώνεται καὶ μεγαθύνεται τὸ πνευματικὸ τοῦ ἄτομο ἀπείρως στὸ ἄπειρο χωρὶς τέλος. Ὅπως οἱ ἀριθμοὶ δὲν ἔχουν τέρμα, ἔτσι καὶ ἡ ἀτομικὴ ψυχὴ δὲν ἔχει τέρμα, εἶναι ἀθάνατη καὶ ἀενάως πολλαπλασιάζει τὶς δυνάμεις ποὺ κρύβει μέσα τῆς σὲ λανθάνουσα κατάστασι. (1 σ.379)

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι μόνον ζωϊκὸν ὄν;

Δὲν εἴμεθα μόνον ζωϊκὰ ὄντα, ἀλλὰ κάτι πολὺ ὑψηλὸ καὶ μεγάλο, διότι ἔχομεν τὴν ιδιότητα τοῦ συνειδητοῦ ὄντος, εἴμεθα ἡ “συνείδησις τῆς Φύσεως”. Ὅταν ὁμως “γνώσομεν ἑαυτοὺς” θὰ ἀντιληφθῶμεν, ὅτι δὲν ἐγίναμεν ἀκόμη ἐκεῖνο, ὅπερ κυρίως εἴμεθα, μία αἰωνία ὑπαρξις, ἡ ὁποία ὠθεῖται ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς τὴν τελειοποίησιν. Ὁ ἀνώτερος ἄνθρωπος γεννᾶται διὰ τῆς ζητήσεως ἑαυτοῦ, διὰ τῆς ὁποίας φθάνει εἰς τὴν αὐτογνωσίαν, δι' αὐτῆς δὲ ἀποκτᾶ τὸ κριτήριον τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Τοῦτο ἔγκειται εἰς τὴν συμφωνίαν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ ἐσώτερα βᾶθη τῆς ἰδίας αὐτοῦ φύσεως, πρὸς τὸν ἐν ἡμῖν “δαίμονα” τῶν Στωϊκῶν. (1 σ.258)

Ἀπὸ ποῦ προέρχεται καὶ ἀπὸ τί ἀποτελεῖται ἡ Ψυχή;

Ἡ ψυχὴ προέρχεται καὶ συντίθεται ἀπὸ τὸ αὐτὸ καὶ τὸ ἕτερον, ἀπὸ τὴν συνεχῆ καὶ τὴν μεριζομένη οὐσία, οἱ ὁποῖες συνθέτουν τὴν ὅλην φύσιν.

Τὶς συνειδητικές τῆς ἰκανότητες τὶς ἀναπτύσσει μὲ ἀλλεπάλληλες ἐνσωματώσεις σὲ διαφόρους ὀργανισμοὺς τῆς ὄντολογικῆς κλίμακος, γιὰ νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς ἀνθρώπινης μορφῆς. Σ' αὐτὴν ἐξελίσσεται καὶ μεγεθύνεται. Μὲ αὐτὴν ἀποκτᾶ γνώσεις καὶ θέληση, ποὺ τὴ βοηθοῦν νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀλήθεια καὶ ἔτσι νὰ συνεχίσῃ τὴν τελειοποίησίν της σὲ ἄλλους κόσμους, πέρα ἀπὸ τὴ Γῆ. Ἀλλὰ γιὰ νὰ φθάσῃ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τῆς ἐντελείας, θὰ χρειασθῇ ἡ ψυχὴ νὰ γυρίσῃ πολλὰς φορὰς στὸν τροχὸ τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων. (2 σ.48)

Ποῖο εἶναι τὸ πρῶτο βῆμα διὰ τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου;

Τὸ πρῶτο δύσκολο ἔργο ἢ μᾶλλον ὁ πρῶτος δύσκολος ἄθλος τοῦ ἐρευνητοῦ, ποὺ θέλει μόνος του νὰ ἀντικρύσῃ τὴν ἀλήθεια, εἶναι ὁ καθαρμὸς καὶ ἡ μεταμόρφωσις τοῦ ἰδεολογικοῦ του περιεχομένου, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀγενεῖς, ἀντιφυσικὰς, πεπλανημένους καὶ ψεύτικους ἰδέας.

Γιὰ τὸ μεγάλο τοῦτο ἔργο πρέπει, πρῶτα, νὰ γνωρίζωμε τί εἶναι ἀλήθεια, τί εἶναι φύσις. (1 σ.314)

Τί εἶναι ἀλήθεια;

Ἀλήθεια εἶναι Γνώσις. Γνώσις μὴ λανθασμένη (α στερητικὸν καὶ τὸ ρῆμα λανθάνομαι), Γνώσις τῶν οὐσιῶν, τῶν Νόμων, τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν σκοπῶν τῆς ὅλης φύσεως, καθὼς καὶ τῶν Νόμων τῶν μορφῶν καὶ τῶν συνειδησεων, ποὺ πάλι καὶ αὐτὲς προῆλθαν ἀπὸ τὶς οὐσίαις τῆς φύσεως. (1 σ.314)

Ὁ ἀσκητικὸς-μοναχικὸς βίος ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν τελειοποίησιν;

Ἡ πιδὸ θλιβερὴ ἐκδήλωση τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος, πού, ἐν τούτοις, ἀναγνωρίζεται σὰν θεσμὸς ὅσιος, εἶναι ἡ ἀδιανόητη θεωρία τοῦ δῆθεν μοναχικοῦ βίου, ὁ ὁποῖος προβάλλεται σὰν ἀνάγκη ἐνώσεως τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ! Ἄλλ' ἐγὼ φρονῶ ὅτι ὅσοι τὸν ἀκολουθοῦν δὲν πιστεύουν στὸν Θεὸ πὸν δημιουργήσε τὴν φύση, τὴν ζωὴ καὶ τοὺς Νόμους τῆς. Διότι δὲν θὰ ἤρχοντο αὐτοὶ νὰ παραβαίνουν ἢ νὰ καταπατοῦν τοὺς νόμους τῆς ζωῆς, πὸν αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐχάραξε. Ἐρωτῶ, ὅμως, εἶναι δυνατὸν αὐτοὶ οἱ μηδαμινοὶ νὰ γίνουν ὑπέρτεροι τῆς Φύσεως καὶ τοῦ Θεοῦ;

Οἱ μεγάλοι αὐτοὶ ἔνοχοι ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, ἄς μὴ λησμονοῦν ὅτι ὁ νόμος τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ αἰτιατοῦ θὰ ἐπιβάλη μίαν ἡμέρα σὲ ὅλους τοὺς περιφρονητὲς τῆς ζωῆς τὶς ἀναγκαῖες κυρώσεις. Ὅχι, βέβαια, ἀπὸ ἐκδίκηση. Ἄλλὰ ἀπὸ στοργή, γιὰ νὰ τοὺς διδάξῃ νὰ πορεύωνται κατὰ φύσιν. Γιὰ νὰ μάθουν νὰ ἀκολουθοῦν καὶ νὰ σέβωνται καὶ ὅχι νὰ παραβαίνουν τοὺς αἰώνιους Νόμους τῆς.

Πολὸ φοβοῦμαι, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἐκτροχιασμένοι, ἀντὶ νὰ σώσουν τὴν ψυχὴ τους, ὅπως ἰσχυρίζονται, χάνουν τὰ λογικά τους, καταστρέφουν τὴν υἰγεία τους, ἀκολουθοῦν ἐκτροπο καὶ ἀφύσικο βίον καὶ μίαν μέρα ἀσφαλῶς θὰ χάσουν καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴ τους.

Αὐτὲς οἱ ἀντιφυσικὲς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου ὑπαγορεύονται ἀπὸ ἐμπνεύσεις τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀρνήσεως, πὸν μάχονται τὴν ἰσορροπία, τὴν πρόοδο, τὶς χαρὲς τῆς ζωῆς πὸν λυτρώνουν τὸν ἄνθρωπον, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀκολουθῇ τὴν Ἀρετὴ, δηλαδὴ ὅταν προσαρμόζεται καὶ ἀκολουθῇ τοὺς νόμους τῆς θείας Δημιουργίας. (ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΝΑΓΟΣ, 2 σ.46)

Τί ὀφείλει νὰ διέπη τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων;

Τὶς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων πρέπει νὰ τὶς διέπη ὁ ἠθικὸς νόμος, ὁ ὁποῖος εἶναι συνώνυμος μὲ τὸν φυσικό. Ὑψιστος δὲ φυσικὸς νόμος εἶναι ὁ νόμος τῆς Ἀρμονίας, χωρὶς τὸν ὁποῖον δὲν θὰ ὑπῆρχε τάξις, πρόοδος, ἐξέλιξις. Τί εἶναι ὅμως ἀρμονία; Ἀρμονία εἶναι ὁ Νόμος ὁ ὁποῖος διακανονίζει τὶς μεταξὺ

ούσιων, μορφῶν καὶ συνειδήσεων σχέσεις, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξελίξεως τῶν πάντων διὰ τῆς ἀλληλεπιδράσεως, δηλαδὴ διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἔρωτος.

Ὁ νόμος τῆς ἁρμονίας εἶναι συμπύκνωσις τῶν ἐννοιῶν ποὺ περικλείουν οἱ μαγικὲς λέξεις: Ἀγάπη, Ἐλευθερία, Δικαιοσύνη. (1 σ.381)

Ποία ὀφείλει νὰ εἶναι ἡ στάσις μας ἔναντι τῶν συνανθρώπων μας;

Ἀγάπα κάθε πνοή, κάθε συνείδησι ὑπανθρώπινη, ἀνθρώπινη καὶ ὑπερανθρώπινη, γὰ νὰ αἰσθανθῆς καὶ σὺ τὶς περιπτώξεις καὶ τὴν θέρμη τῆς παγκόσμιας Ἀγάπης. Γιὰ νὰ γίνῃς ἐλεύθερος, νὰ ἀναγνωρίζῃς καὶ στὸν ἄλλον τὸ δικαίωμα νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς ἐλεύθερος. Βοήθησε πάντοτε νὰ ἀπολαύσουν καὶ οἱ ἄλλοι τὴν οἰκονομική, τὴν κοινωνική, τὴν πνευματικὴ Ἐλευθερία καὶ νὰ μποῦν στὴν τροχιά τοῦ Φυσικοῦ Νόμου, στὸν κύκλο τῆς Παγκόσμιας Ἁρμονίας.

Νὰ εἶσαι δίκαιος, δηλαδὴ ἀναγνώριζε καὶ σεβάσου τὰ δικαίωματα ποὺ ἔχει κάθε ὑπαρξίς, ἢ ὁποῖα εἶδε τὸ φῶς τοῦ Ἥλιου γὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν ζωὴ, νὰ προοδεύῃ καὶ νὰ ἐξελίσσεται πνευματικά. Ἡ λέξις δικαιοσύνη εἶναι συνώνυμος μὲ τὴν λέξι ἀναγνώρισις. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι σὲ θέσι νὰ δώσῃ τίποτε στὸν ὁμοίό του. Ἡ φύσις εἶναι ἐκείνη ποὺ δίνει στὸν ἄνθρωπο τὸν ὀργανισμὸ καὶ τὶς ικανότητες τὶς αἰσθησιακὲς καὶ τὶς πνευματικὲς, μὲ τὶς ὁποῖες δικαιούται νὰ παίρῃ ἀπὸ τοὺς κόλπους Τῆς ὁ,τι τοῦ ἀναγκαιοῦ γὰ τὴν ὑπαρξί του, γὰ τὴν πρόοδό του καὶ τὴν εὐδαιμονία του. Ἡ φύσις διαθέτει ἀφειδῶς ὅλους τοὺς παράγοντες τῆς ζωῆς γὰ ὅλους. Ὁ ἄνθρωπος, στηριζόμενος στὴ δύναμι τοῦ ἰσχυροτέρου, ἀφαιρεῖ τὰ μέσα καὶ στερεῖ τὸν ὁμοίό του ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα, ποὺ θὰ τοῦ ἐξησφάλιζαν ἄνετο βίον, εὐκόλη παιδεία καὶ χωρὶς ἐμπόδια πρόοδο.

Νὰ εἶσαι δίκαιος. νὰ πιστεύῃς ὅτι ὅλοι ἔχομε, σὰν τέκνα τῆς ἴδιας μάνας, τὰ ἴδια δικαίωματα καὶ τὶς ἴδιες ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τοῦ συνόλου.

Νὰ εἶσαι δίκαιος, καὶ ἀναγνώριζε σὲ κάθε ἄνθρωπο ὅ,τι ἀνήκει σ' αὐτὸν ἀπὸ τὴ μητέρα φύσι.

Κάθε ὑπαρξίς δικαιούται νὰ ἔχῃ στὴ διάθεσί της ὅλα τὰ μέσα τῆς προόδου, τῆς παιδείας, γὰ νὰ μάθῃ καὶ αὐτὴ τὴν ἀλήθεια καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴν Ἐλευθερία τὴν κοινωνική καὶ τὴν πνευματικὴ. Κάμε ὅ,τι μπορεῖς γὰ ν' ἀνανήψῃ ὁ ἀδελφός σου ἄνθρωπος. Δῶσε χεῖρα βοηθείας νὰ βγῇ ἀπὸ τὸν βουρκο τῆς κατωτερότητας.(1 σ.382)

**Διὰ τὰ τελειοποιηθῆ ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἔχη σκο-
ποὺς καὶ στόχους ἰδεολογικοὺς καὶ κοινωνικοὺς, πρέπει
ὅμως νὰ τοὺς ἀκολουθῆ μὲ ἐνθουσιασμὸν ἢ ἀπάθειαν;**

Οὐδεὶς δύναται νὰ μεγαλοουργήσῃ, ἂν μὴ βαπτισθῆ εἰς τὸ θερμὸν ἐκεῖνο φῶς, τὸ ὁποῖον καλεῖται ἐνθουσιασμὸς, ἐφ' ὅσον μάλιστα οὗτος ἀποβλέπει εἰς ἰδέας ἀνωτέρας τάξεως. Ὁ ἰδεολόγος ἐνθουσιασμὸς ἐνισχύει τὴν πνευματικὴν ὑγείαν.

Καὶ εἰς τὰ ἄτομα καὶ εἰς τοὺς λαοὺς, ὅταν τὸ ἰδανικὸν ἐκλείψῃ ἀπὸ τὰς βλέ-
ψεις των, ὅλαι αἱ ὑποθέσεις των ἀκολουθοῦν τὴν πτώσιν του ἰδανικοῦ. Ἀκολου-
θεῖ ἡ διαφθορά, ἡ ἀποσύνθεσις, ἡ κατάρρευσις.

Ἡ ἐλάττωσις τῆς ψυχικῆς ἐνεργείας εἶναι πάθος, εἶναι νόσος τοῦ πνεύματος
καὶ δύναται νὰ παρασύρῃ πρὸς τὸν ψυχικὸν θάνατον. Ἡ ὑπερτάτη δυστυχία δι'
ἐν ὄν εἶναι ν' ἀπελπισθῆ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, νὰ χάσῃ τὴν πρὸς ἑαυτὸ πεποίθη-
σιν. (1 σ.264)

Τί ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονία;

Ἀπαιτοῦνται λοιπὸν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν πολλὰ στοιχεῖα, τὰ
ὁποῖα συντελοῦσιν εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος
καὶ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας, ἣτις ἐπίσης εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον εὐδαι-
μονίας. Τὰ στοιχεῖα δὲ ταῦτα δύνανται νὰ καθορισθῶσιν ὡς ἑξῆς:

α' Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ σῶμα. Ἡ πλήρωσις ὅλων τῶν ἀναγκῶν του κατὰ τὴν
ιδίαν αὐτοῦ φύσιν καὶ ἡ διατήρησις αὐτοῦ ἐν ὑγείᾳ καὶ εὐεξίᾳ.

β' Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διάνοιαν. Ἡ ἐγκύκλιος καὶ ἡ ἠθικὴ μόρφωσις, ὥστε νὰ
εἶναι αὕτη ἰκανὴ μετὰ λόγου καὶ εὐρυθμίας νὰ χρησιμοποιεῖ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ
νὰ γνωρίζῃ τὰς αἰτίας τῶν φαινομένων καὶ τοὺς νόμους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ταῦτα
συντελοῦνται.

γ' Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ψυχὴν. Ἡ ἁρμονικὴ ἀνάπτυξις ὅλων τῶν φυσικῶν συν-
αισθημάτων καὶ τῆς θελήσεως, εἰς τρόπον ὥστε διὰ τῆς χρήσεως τῆς διανοητικῆς
δυνάμεως καὶ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν νὰ δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐπιτύχῃ τὴν κατά-
στασιν ἐκείνην, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ καὶ πλήρη αἴσθησιν τῆς ζωῆς, τὴν πραγ-
ματικὴν εὐδαιμονίαν.

Ἐκ τῆς ἀπὸ αἰώνων ἐπικρατοῦσης κοινωνικῆς συγχύσεως δὲν ὑφίστανται οἱ ἐξωτερικοὶ ὄροι, οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ βοηθήσουν πάντα ἄνθρωπον νὰ φθάσῃ εἰς τὴν τελειοποίησιν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. (1 σ.263)

Πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀχθῆ πρὸς τὴν ἀποθέωσίν του;

Ὁ Πλάτων λέγει, ὅτι ὁποῖος θέλει νὰ ζήσῃ μετὰ Θεῶν πρέπει ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν νὰ γίνῃ ἄξιος πρὸς τοῦτο. Δὲν δυνάμεθα ν' ἀποσπασθῶμεν ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὕλης καὶ τῆς γῆς, ἐὰν δὲν ἐπιτύχωμεν τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ ἑαυτοῦ μας. Τοῦτο ὅμως δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ μόνον, ἐὰν ταυτισθῶμεν πρὸς τὸν φυσικὸν νόμον καὶ ἐναρμονίσωμεν τὴν ζωὴν μας πρὸς αὐτόν. Ἡ τελεία αὕτη ἐναρμόνισις ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐκδήλωσιν τῶν ἀγνώστων ἀπὸ τοὺς πολλούς, ἀλλὰ τεραστίων δυνάμεων καὶ ἰκανοτήτων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἀνεκτίμητον θησαυρὸν κρυμμένον εἰς τὰ βάθη τοῦ εἶναι μας. Κάθε ψυχὴ ποὺ ἔφθασεν εἰς τὴν αὐτογνωσίαν καὶ ἐγνώρισε τὰς δυνάμεις τὰς ὁποίας κρύπτει μέσα της, ποὺ ἐγνώρισε ἐντὸς αὐτῆς ὅλην τὴν ὠραιότητα, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς συνειδητῆς ψυχῆς, δύναται νὰ καλλιεργήσῃ καὶ νὰ ἐκδηλώσῃ τὰς δυνάμεις αὐτὰς καὶ νὰ καταστῆ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τέλειον πνεῦμα, σοφόν, φωτεινόν, ἰσχυρὸν καὶ ἐλεύθερον ἐν τῇ Φύσει. Ἡ ψυχὴ αὕτη δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς συνθήκας τοῦ περιβάλλοντος τῆς Γῆς καὶ οἰαδήποτε περιστασις δὲν δύναται νὰ κλονίσῃ τὴν γαλήνην καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται. (1 σ.259)

Ποῖα εἶναι τὰ σοβαρώτερα ἀδικήματα τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν νὰ διαπράξῃ ὁ ἄνθρωπος; Ποῖοι βαρύτερον τιμωροῦνται εἰς τὸν ἐνδιάμεσον χῶρον (κατὰ τὸν χρόνον μεταξὺ τοῦ θανάτου καὶ τῆς νέας γεννήσεως); Ποῖοι οἱ “ἀνιάτως ἡμαρτηκότες” κατὰ Πλάτωνα;

Εἶναι οἱ ψυχῆς οἱ ὁποῖες περιεφρόνησαν τὴν ζωὴν. Ἐποδοπάτησαν τὸν νόμον καὶ παρέβησαν τοὺς φυσικοὺς καὶ ἠθικοὺς ὄρους, ὅταν εὐρίσκοντο στὴν ἀνθρώπινη ζωὴ. Ἐκεῖ εὐρίσκονται οἱ φονιάδες, οἱ παραβάτες τῶν ἐντολῶν τοῦ

ἔρωτος, οἱ ἀπαρνηταὶ τῆς ζωῆς. Εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ὑβρίζουν τὴν Δημιουργία μὲ τὸ κήρυγμα ἀνοήτων δογμάτων δῆθεν ὀσιότητος, περὶ βασανισμοῦ τοῦ σώματος, τῆς ἀρνήσεως τοῦ ἐξελικτικοῦ νόμου τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἠθελημένης στειρότητος γιὰ τὴν ἀναπαραγωγή τοῦ εἴδους. Εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ὅταν ἦσαν ἄνθρωποι ἀνε-
ριχήθησαν μὲ δόλο στὰ ὕπατα ἀξιώματα τῆς κοινωνίας γιὰ νὰ ὑποδουλώσουν στὴ θέλησή τους τὸν ἄνθρωπο, νὰ τὸν βασανίσουν καὶ νὰ τὸν ὑποχρεώσουν νὰ σκέπτεται ὅπως σκέπτονται αὐτοὶ καὶ νὰ πιστεῦν ὅ,τι αὐτοὶ πιστεύουν. Ὑπῆρ-
ξαν οἱ μεγάλοι ἀγύρτες, οἱ ἀπατεῶνες, οἱ ὁποῖοι ἄλλα ἐπίστευαν, ἄλλα ἐδίδα-
σκαν καὶ ἄλλα ἔπρατταν. Ἦσαν οἱ ἀσελγεῖς, οἱ ἐκτροχιασμένοι, ποὺ σὰν πηδάλιο
στὴ ζωὴ τους εἶχαν τὸ ζωῶδες ἔνστικτο ποὺ τοὺς ὠδηγοῦσε στὴν ἀνομία. Ἦσαν
ἐκεῖνοι ποὺ ἐποδοπάτησαν τὴν ἀνθρωπίνη ἀξιοπρέπεια καὶ ἐξουθένωσαν ἠθικὰ
καὶ ὀργανικὰ τὸν ἀδελφὸ τους ἄνθρωπο. Ἦσαν οἱ σφετεριστὰι τῶν ἀγαθῶν, οἱ
ἄρπαγες τοῦ ψωμοῦ τῶν ἀνθρώπων γιὰ νὰ θησαυρίσουν καὶ νὰ εὐωχοῦνται
αὐτοὶ καὶ μόνον. (ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΝΑΓΟΣ, 2 σ.381)

Αἱ σημερινὰ κοινωνικὰ συνθῆκαι ὑποβοηθοῦν τὴν πνευματικὴν ἀνοδὸν τοῦ ἀνθρώπου;

Πρέπει νὰ παύσῃ ἡ ὑποκρισία, ν' ἀντικρύσωμεν τὴν πραγματικότητα μὲ ἀνοι-
κτὰ μάτια, νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αἱ κοινωνικὰ συνθῆκαι εἶναι ἀντίθετοι
πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ αὐτὰς ν' ἀλλάξωμεν, ἀντὶ νὰ ἐπιζητοῦμεν ν'
ἀλλοιώσωμεν τοὺς Νόμους τῆς Φύσεως. Ἡ ζωὴ εἶναι κάτι αὐθύπαρκτον, αἶδιον,
ἐλεύθερον, ἀποτελεῖ κάτι ἀσυμβίβαστον μὲ ὅσα ἔχει καθιερώσει ὁ ἀτελής νοῦς
τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν δέχεται αὕτη περιορισμούς, ἐμπόδια καὶ προσχήματα. Ὁ
διαρκὴς ἀγὼν ὃν διεξάγομεν ἐναντίον τῶν ἀρχῶν αὐτῶν τῆς ζωῆς, ἀπλῶς συν-
τρίβει τὰς δυνάμεις μας καὶ ἐμποδίζει τὴν ἐξέλιξίν μας. Ζητοῦμεν τὴν ἀλήθειαν,
δὲν δυνάμεθα ὅμως ν' ἀντικρύσωμεν αὐτὴν μὲ τὸ ψεῦδος ἐπὶ τῶν χειλέων. Οἱ
ἄνθρωποι, ἐκ παρανοήσεως τῶν φυσικῶν λειτουργιῶν, ἀνέπτυξαν ἓνα τεχνητὸν
σύστημα ζωῆς ποὺ τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὴν τροχίαν τῆς φυσικῆς των ἐξελί-
ξεως καὶ κρατεῖ αὐτοὺς μέσα εἰς ἓνα λαβύρινθον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν δύνανται
νὰ ἐξέλθουν, ὑφιστάμενοι συνεχῶς δοκιμασίας λόγῳ τῆς παρεκτροπῆς των ἀπὸ
τὴν φυσικὴν των κατάστασιν. (1 σ.257)

Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν ὀρθὴ γνῶσι διὰ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς τελειοποιήσεώς του;

Σοῦ ἔδωσα τοὺς ὀρισμοὺς τί εἶναι Ἀλήθεια καὶ τί εἶναι Φύσις. Μελέτησέ τους προσεκτικὰ. Εἶναι γνώσεις ποὺ θὰ ἱκανώσουν τὴν κρίσι σου, γιὰ νὰ ἀπαλλαγῇς ἀπὸ τὶς ψευδεῖς λατρεῖες, ἀπὸ τὶς ψεύτικες ἰδέες ποὺ ἔχουν συσσωρεύσει στὸν νοῦ σου ἢ ἀνατροφή σου, ἢ κοινωνικὴ σου μόρφωσι καὶ οἱ ἐπιστημονικὲς σου προκαταλήψεις. Σπᾶσε τὰ δεσμὰ τῆς ψυχῆς, ποὺ ἢ στένωσι τῆς σκέψεώς σου καὶ οἱ ἀδυναμίες σου τὰ ἐχάλκευσαν. Ἐλευθέρωσε τὸν νοῦ σου ἀπὸ τὴ δουλεία στὴν αὐθεντία, στὸ Δόγμα, στὴν Πνευματικὴ Δεσποτεία, ποὺ ἐδημιούργησαν ἢ ἄγνοια καὶ ὁ φόβος τῶν ἀνθρώπων. Γκρέμισε ὅ,τι ὑπάρχει μέσα σου σάπιο, ἀδύνατο, ταπεινό, ψεύτικο, ζωῶδες καὶ ἐνστικτῶδες. Ἀπόκτησε ρωμαλεότητα καὶ τόλμη γιὰ νὰ ἀντικρύσῃς κατὰματα τὴν πραγματικότητα. Θρυμματίσει ὅλα τὰ εἰδῶλα, ποὺ ἢ δουλικότης τοῦ πνεύματός σου ἀνήγειρε στὶς ψεύτικες δοξασίες. (ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΝΑΓΟΣ, 1 σ.315)

Τί εἶναι τὰ Μυστήρια;

Ὁ Πίνδαρος λέγει τὰ ἑξῆς: «Μανθάνειν ἐν μὲν τῷ οὐρανῷ τὸ ὄρᾱν, ἐν δὲ τῇ Γῆ τὸ ἀναμιμνήσκεισθαι. Μακάριος ὁ διὰ τῶν μυστηρίων διελθὼν, οὗτος γινώσκει τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς».

Ἀλλὰ τί ἦσαν αὐτὰ τὰ μυστήρια;

Μυστήρια ἦσαν ἱερατικὲς θεσμοθεσίες, τὶς ὁποῖες ὠργάνωσαν ἡρωϊκὲς, ἀγνὲς καὶ σοφὲς ὑπάρξεις. Μὴ ἀρκούμενες στὴν ἀνθρώπινη ἐμπειρία τους, γιὰ νὰ ἐρμηνεύσουν τὰ αἰνίγματα καὶ τὰ φαινόμενα τῆς καθόλου ζωῆς, ὠδηγήθηκαν νὰ ἐρευνήσουν καὶ νὰ πειστοῦν ὅτι πέραν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ὑπάρχουν καὶ δροῦν τελειότερα ὄντα, πιὸ ἀγαθὰ, πιὸ σοφὰ καὶ πιὸ ἰσχυρὰ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο.

Τότε μὲ εἰλικρίνεια καὶ θάρρος, ἀπετάθησαν σ' αὐτὰ τὰ ὑπέρτερά τους ὄντα καὶ ἐζήτησαν τὴ συνδρομὴ τους γιὰ νὰ γνωρίσουν καὶ τοῦτοι τὴν μεῖζονα Ἀλήθεια καὶ νὰ μάθουν τὸν τρόπο καὶ τὰ μέσα γιὰ νὰ ἔρθουν στὴν κατάστασι τῶν πρώτων. Ὁ οὐρανὸς δὲν ἐκώφευσε. Ἀπήντησε καὶ δέχθηκε νὰ τοὺς ἀποκαλύψῃ τὰ ὅσα ζητοῦσαν. Ἀλλὰ τοὺς ἔθεσαν ὄρους. Ἔτσι ἔκλεισαν μαζί τους μία ἱερὴ

συμφωνία: νὰ τοὺς φανερώσουν μία ὠλοκληρωμένη κοσμοθεωρία, τὴν ὁποία ὅμως, κατόπιν ὄρκου, νὰ μεταδίδουν μόνον σὲ ἀγνοοὺς καὶ καλῆς θελήσεως ἀνθρώπους.

Ἐκεῖ, ὅπως λέει ὁ Πίνδαρος, μάθαιναν τὴν ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς, δηλαδὴ γνῶριζαν τοὺς δύο πόλους μεταξὺ τῶν ὁποίων περιστρέφεται ἡ ἀπληστία τοῦ εἰδέναι κάθε σοβαροῦ ἐρευνητοῦ. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἱκανοποιεῖτο ἡ δίψα τῆς μαθήσεως καὶ γιγαντωνόταν ἡ σκέψη καὶ τὸ φρόνημα ἐκείνων, ποὺ φοιτοῦσαν στὰ ἄντρα ἐκεῖνα τῆς ἀρχαίας σοφίας.

Σ' αὐτὲς τὶς γῆινες, ἀλλὰ ταυτόχρονα καὶ οὐράνιες ὀργανώσεις, οἱ εἰσερχόμενοι εὔρισκαν ψυχικὴ ἀνακούφιση καὶ γαλήνη. Ἀπὸ ἐκεῖ πέρασαν οἱ περισσότεροι σοφοὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, οἱ ποιητές, οἱ τραγωδοί, οἱ συγγραφεῖς, οἱ καλλιτέχνες, οἱ νομοθέτες καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες. Ὅλοι αὐτοὶ κατεργάστηκαν καὶ τεχνούργησαν τὸν Ἑλληνικὸ πολιτισμὸ, ποὺ ἔχει σὰν βάρη αἰώνια καὶ ἀκατάλυτα τὴν Φιλοσοφία καὶ τὴν Τέχνη. 92 σ.50)

Ἡ καταστροφὴ τῶν Μυστηρίων ἐπηρεάζει τὴν προσπάθεια τελειοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου;

Ἡ ἀνθρωπότης, μαζί με τὴ σιγὴ τῶν μυστηρίων, ἀπώλεσε καὶ τὴν εὐλογία τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ καταστροφὴ τῶν μυστηρίων γκρέμισε καὶ τὴν κλίμακα, ποὺ ὠδηγοῦσε τὶς ἀνθρώπινες ψυχὲς στὰ δώματα τῶν ἀθανάτων. Αὐτὸ εἶναι ἡ μεγαλύτερη κατάρρα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ θέλουν νὰ στρέψουν τὸ βλέμμα τους πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὰ ὑψηλὰ καὶ ν' ἀποφύγουν τὶς περιπτώξεις τοῦ Ἄδου.

Διατί προσήρχοντο οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν;

Γνωρίσατε ὅμως καὶ τοῦτο, ὁ ἐρχομὸς ἐδῶ, γιὰ νὰ ζητήσουν μαντεῖαν, τόσων σοφῶν, πολιτικῶν, μεγιστάνων τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ εὐλάβεια μετὰ τὴν ὁποία περιέβαλαν τὸ Χρηστήριο τοῦτο, δὲν εἶχε σὰν κίνητρο τὴν πίστη στὸ θαῦμα. Ὅχι. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἦσαν λάτρεις τοῦ Λόγου καὶ ἐθήρευαν πάντα τὴ γνῶση. Ἡ γνῶση φυγαδεύει τὸ θαῦμα, εἶναι ἐχθρὰ ἀδυσώπητη τῆς τυφλῆς πίστεως.

Οἱ ἰδρυτὲς τῶν Χρηστηρίων καὶ τῶν Ἀσκληπιείων ἀνῆκαν σὲ Μυστήρια, τὰ

ὅποια ἐφύλαγαν γιὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς μία ὠλοκληρωμένη κοσμοθεωρία. Τὰ Χρηστήρια ἦσαν γνήσιες παραφυάδες τῶν μυστικῶν αὐτῶν ὀργανώσεων, ἀπὸ τὶς ὁποῖες διηυθύνοντο καὶ ἐξηρτῶντο.

Μὲ τὶς θεραπείες, λοιπόν, ποὺ ἐπετύγχαναν καὶ μὲ τὰ μαντευόμενα, μὲ τὰ ὅποια βοηθοῦσαν κάθε ἄνθρωπο μεμυημένον ἢ ἀμύητον, ἐπιβεβαίωσαν τὸ ἀλάνθαστο, τὸ ἀληθινό, τὸ ἀσφαλὲς τοῦ περιεχομένου τῆς κοσμοθεωρίας τῶν Μυστηρίων.

Ἡ κοσμοθεωρία αὐτή, ὅπως μᾶς τὴν διέσωσαν σοφοὶ συγγραφεῖς καὶ μεμυημένοι τῆς ἀρχαιότητος, ἀπεκάλυπτε ὠρισμένους Νόμους φυσικοὺς καὶ πνευματικούς. (2 σ.61)

Τί εἶναι οἱ Θεοί;

Θεοὶ χαρακτηρίζονται οἱ τετελειωμένες συνειδήσεις, οἱ ὁποῖες ἀκολουθοῦν σταθερὰ τὸν φυσικὸ Νόμο, ἐκδηλώνουν ἀλληλεγγύη, προστατεύουν, καθοδηγοῦν καὶ βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπο νὰ φθάσῃ καὶ αὐτὸς ὅπου ἐκεῖνες φθάσανε. (ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΝΑΓΟΣ, 2 σ.60)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΠΙΛΟΓΗ - ΙΛΙΣΟΣ 1969
2. ΕΠΙΛΟΓΗ - ΙΛΙΣΟΣ 1970